

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklinska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izšaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za posameznika 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šte. rač. 17.153. Telefon 3173

Ob volitvi delegatov

Ze zopet se bliža dan, ko bo naša organizacija po svojih delegatih sprejemala poročila organizacijskega vodstva, pretresala jih, ocenjevala in dajala nove pobude za prihodnje leto.

Ze nekaj tednov čitamo v poročilih z zborovanj sreskih učiteljskih društev pozive, naj prineso člani na prihodnje zborovanje predloge za banovinsko skupščino.

Taka praksa se ponavlja leto za leto, ne bi pa mogli trditi, da bi bila plodna in koristna. Učiteljski parlament se sestaja enkrat na leto, za svoje razpravljanje ima na razpolago navadno le en dan, če odštejemo prvi dan za razne potrebne formalnosti in zborovanja odsekov. Tako ostane vsako leto kakih pet do šest ur za razpravljanje v plenumu banovinske skupščine.

Če upoštevamo pa še dejstvo, da dobi plenum isto povodenj sklepov, ki so jih prejšnji dan sprejeli razni skupščinski odseki, v ponovno razpravo, ter da se vrste isti pro- in kontra razlogi od večinoma istih govornikov kakor v odsekih tudi na skupščini sami in da se končno obravnava skoraj vedno istih 50 do 100 predlogov že celo vrsto let, tako da bi se zapisnik lahko kar prepisal od prejšnjih skupščin, če vse to upoštevamo, se nam mora zdeti malo tolažilno spoznanje, da smo zašli v tak labirint birokracije, da zaman iščemo rešilne nitke, ki bi nas speljale na življenja zeleno ravan.

Ze dvajset let se podira okrog nas stari svet, nekdanji idilični uradniški časi so že davno za nami. Solidne tvrdke propadajo, življenjski standard se niža iz leta v leto, vedno širši sloji zapadajo v brezupno uboštvo, proletarijacija srednjega sloja in z njim vseh nas uradnikov napreduje z gigantskimi koraki, vprašanje naše ljudske kulture in morale postaja najtežji problem današnjega časa, mi pa zborujemo leto za letom po starih, preizkušenih kalupih.

Zdi se, kakor bi stali na olimpijski višavi, do koder ne segajo razburkani valovi življenja, ne čujemo grozečega podtalnega gmenja, strupeni plini moralne in materialne krize valove globoko pod našimi nogami, s stoječim mirom »razpravljamo« o svoji stari pravdi, o svojih osemdesetih teazah, ki jih leto za letom pribijamo na vrata vseh jugoslovanskih oblasti.

Vemo, natančno vemo, da tudi letos ne bo drugače. Razni predlogi, naši stari znanci iz let nazaj, se že kupičijo v fasciklih našega glavnega tajništva, »eksperti« jih numerirajo in pripravljajo za skupščinske odseke, čez dober mesec jih bomo že čitali na dveh kolonah našega stanovskega glasila, znova bodo potrjeni in sprejeti, najvažnejši se bodo pa uvrstili v fulminantno resolucijo, kro- no vsega našega prizadevanja, ki jo bo sestavil poleg vseh drugih odsekov poseben odsek za resolucijo.

Predloge in sklepe torej približno že poznamo, resolucijo tudi. Treba je samo še dveh dnevov banovinske skupščine! In tudi ta dva bosta prišla.

Kaj pa potem?

Potem stopimo v novo poslovno leto. Ker se na sprejete predloge in na resolucijo ne bo nihče oziral, bomo že takoj na prvih jesenskih zborovanjih poročali, kaj smo sklenili, na poznejših pa zahtevali od organizacijskega vodstva, da stori vse potrebne korake, da se na pristojnih mestih upoštevajo več kot upravičene želje slovenskega učiteljstva, ki v tako resnih časih trdno stoji na braniku vseh legitimnih interesov slovenskega naroda. Ker tudi ta gromka beseda »najbrže« ne bo izzvala zaželenega odmeva, bomo uporabili zadnja zborovanja kot dobrodošlo priliko, da še »enkrat« ponovimo svoje zahteve kot predloge za prihodnje banovinsko skupščino in izvolimo delegate, da jih bodo predelovali in sprejeli kot delovni program za bližnjo bodočnost.

Habemus papam!

Tovariši delegati! Zavedajmo se dejstva, da hodimo že mnogo let z zaprtimi očmi mimo glavnih vprašanj slovenske kulture in lastne organizacije. Čim prej bomo zapustili stare izvožene tire našega brezplodnega parlamentiranja in birokratske okornosti, tem prej bodo zapluli po naših žilah zopet plodni življenjski sokovi. Vprav naše vsakoletne banovinske skupščine so žalosten dokaz anemije, ki vlada v naših vrstah. V usodni zmoti se nahaja vsakdo, ki misli, da je mogoče s tibetskimi molilnim mlinom naših resolucij in predlogov aktivizirati organizirano članstvo. Nasprotno: dejstva govore, da so taki molilni aparati najboljša sredstva za uspavnanje. Za zaprtimi vrati zboruje v imenu 3500 slovenskih učiteljev kakih osemdeset delegatov, skoraj vedno iste osebe, ki govore in sklepajo po večini o lastnem delu.

Kje so časi, ko so stotine in stotine učiteljstva spremljale na delegacijskih zborovanjih delo svojih zastopnikov, ga podpirale,

Bolezenski dopusti in nadomeščanja

Ni še tako dolgo tega, odkar se je pričel na pobudo uvidnega in delavnega tovariša iz naših vrst pri sekciji JUU v Ljubljani poseben odsek zanimati za ureditev našega bolniškega zavarovanja. Spominjam se še, kako so se potlej na naših zborovanjih pretresala zadevna vprašanja z že več ali manj izdelanimi predlogi in osnutki za čim uspešnejšo pomoč onim učiteljem, ki jih iznenada obišče bolezen. Mnogi so se takrat ogrevali za ureditev tega važnega vprašanja, čigar trdoto je preizkusil že vsak učitelj, ki je bil kdaj bolan. Tem bolj bi bilo važno to zadevo dokončno urediti, ker vprav učitelj, ki je odmaknjen od kulturnih in zdravstvenih centrov, ne uživa nikake druge zaščite v primeru bolezni, kakor event. brezplačno zdravljenje v drž. bolnišnicah. Toda za vsako obolenje, ki ni težjega značaja, menda ne bo precej iskal zdravniškega poseška v bolnišnicah, zlasti še v teh časih, ko so slehernemu hribovcu poznane žalostne razmere v naših prenatrpanih in z zdravilnimi rekviziti preslabo oprežiranih bolnišnicah.

Toda pri nas je zmerom tako: vsaka novotarija dvigne pri našem organiziranem učiteljstvu veliko zanimanje, po nekajkih diskusijah in zadevnih nagomilanih okrožnicah, ki jih zborovalci »vzamemo na znanje«, stvar končno — zaspi. Človek, ki ni o vzrokih teh nezdarih pojavov izérpno poučen, bi na prvi pogled sodil, da je temu mrtvilo vzrok slabo vodstvo organizacije; toda temu gotovo ni tako, ko se lahko vendar vsak, ki količkar objektivno presoja delavnost sekcije, uveri, da se pred realizacijo neke takšne »novotarije« poloti nas vseh, ki smo pri stvari neposredno tangirani, neka nezainteresiranost!

Ali ste že opazili, da padejo vse besede na neplodna tla, kadar koli je govora o stvarih, ki bi nas materialno obremenile?

Ali ste spoznali, da ves mašinski stroj našega organiziranega članstva odpove takrat, kadar bi moral vsak posameznik, vsak organiziran učitelj po deležu prispevati za pogon in podvig naše stanovske stvari?

Ne, pravkar omenjena nezainteresiranost gotovo ne izhaja toliko iz bistva kakšne morebitne stanovske mlačnosti in prešibke organizacijske povezanosti, kolikor iz strahu pred izdatki, ki jih zlasti mlajše in v nižje položajne skupine uvrščeno učiteljstvo ne more in ne more utrpjeti ter si še samovoljno krčiti že itak pod minimum odmerjene dohodke. V tem je najbrž jedro naših neuspehov, ko se v gotovih stvareh trudimo gospodarsko osamosvojiti.

Res je: brez žrtev ni uspehov, brez borb ne zmage! Toda elita vsakega pokreta vseh časov, ki naj v temelju reformira tečajno stanje nekega dejanskega položaja, pa je bila in bo zmerom — mladina. In kaj naj danes pričakujemo od mladega, tridesetletnega učitelja, ki je še pripravnik ali komaj v deveti položajni grupi, kaj naj pričakujemo od takšnega človeka, ki ima vso pravico, da končno vendarle zaživi svoje polno in svojega stanu vredno življenje, če pa prejema za trdo tla mesečno komaj 800 oz. 1000 din plače? Ali morete od takšnega človeka zahtevati še večjih žrtev, kakor jih že doprinese v borbi za ravnovesje »stanu primerne« življenja, ki mu kot inteligentu po božjih in človeških postavah gre?

In takšnih učiteljev danes ni malo! Večino v naši stanovski organizaciji tvorijo, zato ta večina zmerom odpove, kadar koli bi bilo potrebno z denarjem potrditi svojo stanovsko zavest. Z denarjem, ki ga ta večina nima! Z denarjem, brez katerega je vsak gospodarski in ne nazadnje tudi stanovski progres postavljen na trhle noge...

Zato je tem bolj žalostno, ko naša, v šolskih in naših stanovskih vprašanjih še zmerom premalo informirana javnost z napačne perspektive presoja napore onih tihih in delavnih posameznikov, ki se permanentno zavzemajo za pravično in socialno ureditev učiteljskih bolezenskih dopustov. Češče se iz te »javnosti« sliši glas: »Le čemu naj se učiteljstvo bori in zavzema za bolniško zavarovanje? Le kaj mu je tega treba, ko ima vendar brezplačno zdravljenje v bolnišnicah in plačan dopust?«

In ne pomislijo takšni in podobni Pila- tuži, da je po zakonu obvezen biti vsak naj- zadnji vajenček in težak — član OUZD in da uživa v dneh bolezni vsak teh zaščito v zdravstvu in denarno podporo!

A učitelji? Ti korakajo v tem pogledu daleč za vrstami vajencev in težakov. Za slednje je bil sankcioniran zakon, ki jih v času bolezni štiti, le učitelja ne štiti nihče.

dajale raznovrstne pobude ter s svojimi osebno pridobljenimi vtisi zanašale med ostalo članstvo navdušenje in polet za nadaljnje delo? Vrnimo se k članstvu in življenju!

L. G.

Pač — učiteljstvo ima pravico na brezplačno zdravljenje v državnih bolnišnicah in plačan dopust.

Prav to zadnje pa je ona vrzel, ki bi se morala s primernimi odločbami ali zakonski- mi odredbami zamašiti, da bi bilo prav vse učiteljstvo deležno ne samo delne zdravstve- ne, temveč tudi socialne zaščite! Kajti, kje je bolj na mestu socialna zaščita, kakor na oni šoli, kjer nekdo od učiteljstva zbolí, pa mora namesto obolelega tovariša oz. tovari- šice drug učitelj prevzeti poleg svojega še njegov razred? Res je, da se ga po zakonu o ljudskih šolah ne sme obremeniti z več ko 28 tedenskimi delovnimi urami. Toda raz- lika je menda v delu in naporu, če učim en sam razred (časih tudi s štirimi oddelki) ali dva; če poučujem in krotim 50 ali 120 učen- cev; če korigiram 50 ali 120 nalog; če spišem ob zaključku semestra ali šolskega leta 50 ali 120 izpričeval; če... Ta »če« se lahko na- daljuje v nedogled, kakor se lahko v svojem nadaljevanju po krajevnih potrebah širijo dolžnosti učitelja, ki so citirane v § 78. zaka- na o ljudskih šolah.

Kdo se na tihem ne jezi na onega tova- riša ali tovarišico, ki je na bolezenskem do- pustu in mora za isto plačo poučevati še nje- gov razred ter opravljati tako rekoč dvojno delo, sem res radoveden. Na mestu pa takšna jeza ni, to je res. Čut humanosti in tovarištva nam v takih primerih narekujejo vso popust- ljivost v presoji. Da pa podaljševanje bole- zenskega dopusta znejevolji še tako krotkega in popustljivega človeka, ni v današnjih dneh, ko padajo na šibka ramena in na razrvane živce preobremenjenega učitelja vse tegobe časa, nobena pravljica več. Koliko pa je po drugi plati odmera bolezenskih dopustov na- pram prizadetim pravična, je pokazala zlasti praksa o podelitvi poročniških dopustov. V smislu § 89. uradniškega zakona trajajo po- ročniški dopusti šest tednov. Z ozirom na odlok kr. banske uprave IV — No. 9939 z dne 3. aprila 1930. je poročniške dopuste strogo zabranjeno podaljševati — bodisi z bolezen- skimi dopusti pred porodom ali po porodu. Koliko pa je bilo prizadetih učnih moči, ki so mogle doslej temu odloku zadostiti, vé uči-

VSEBINA:

Ob volitvi delegatov.

Bolezenski dopusti in nadomeščanja. Skupno zborovanje štirih sreskih društev. III. počitniški pedagoški tečaj v Mariboru. Občni zbor Slovenske šolske matice. Seja odbora učiteljev kmečko nadaljevalnih šol.

LISTEK: † Albin Travnovi. Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učitelj- stvu, šoli, prosveti in JUU. — Osebn- zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor JUU — Emil Adamič. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo.

teljstvo najbolj, zlasti ono, ki je bilo v »še- stem« tednu uverjeno, da bo po nekajkih dneh že rešeno težke tlake nadomeščanja, a je v zadnjem hipu prejelo obvestilo, da mora nadomeščati »zaradi izrednih okoliščin« še tri, štiri, pet, celo šest tednov...

Koliko pri takšni odmeri dopustov pada čut tovarištva in trpi samouprava učiteljstva na šoli, je potem samo še vprašanje časa in etične zavesti posameznika.

Vsega tega pa bi gotovo ne bilo, če bi se z zakonom zaščitilo vprašanje učiteljskega zavarovanja, vprašanje bolezenskih dopustov pa uredilo tako, da bi bilo tudi ostalo učitelj- stvo socialno zaščiteno ali pa prejelo za otežkoeno delo posebno nagrado.

Pa tega vsega bi prav za prav ne bilo niti treba, če bi se z uvidno personalno poli- tiko preskrbelo za nastavitve nekakšnih sre- skih suplentov, ki bi v primeru potrebe na- domeščali obolele učitelje. V ta namen naj bi se jim priznala posebna potnina in diete, kar vse uživa državno uradništvo iz drugih resorov.

Samo v dravski banovini je okrog 800 mladih učiteljskih abiturientov, ki čakajo že po več let na službo, ki čakajo, da bi idealno služili svojemu narodu in domovini in raz- bremenili one, ki jim pod težo zgoraj našte- tih nevedčnosti postaja njih delikatna služba z dneva v dan težja tlaka!

Lojze Zupanc.

Skupno zborovanje štirih sreskih društev

Ob prav lepi udeležbi, 356 članov, so zborovala 8. maja 1937. v Murski Soboti sreska društva Dolnja Lendava, Ljutomer, Murska Sobota in Ormož.

Predsednik murskosoboškega društva to- variš Stubelj je kot domačin otvoril zborova- vanje. Pozdravil je tov. Kumlja kot zastop- nika sekcije, tov. Vranca ter tovariše učit. veterane Rajšpa, Zacherla in Požegarja, ki se vključijo temu, da so že upokojeni, še vedno zanimajo za skupne stanovske zadeve in se udeležujejo borbe aktivnih tovarišev.

Spominjal se je tovariša Lapajnetta kot borce za učiteljske pravice, dr. Pivka kot narodnega boritelja in tovariša mučenika Lojzeta Bratuža.

Nato je prevzel predsedništvo zborova- nja tov. Mavrič kot najstarejši izmed na- vzgojnih predsednikov.

Kot prva točka dnevnega reda se je vršilo predavanje tovarišice M. Dittrichove: »Učiteljica žena in narodna prosveta«. Pre- davanje je pokazalo delo in dolžnosti poro- čenih učiteljic, krivico, ki jim preti z no- vim amandmanom z delnim celibatom in dejstvo, da delni celibat ne more rešiti brez- poselnosti učiteljskih abiturientov. Vnela se je živahna diskusija, h kateri se je prvi oglasil tov. Kumelj. Utemeljeval je, da bi pomenilo izvajanje določbe v amandmanu samo škodo za izobrazbo naroda. Odpravi- nina odpuščenih učiteljic bi se morala pla- čevati iz istih proračunskih kreditov, iz ka- terih se plačujejo plače in položajne doklade. Z ozirom na zakonito določbo, da se morajo imenovati nove postavitve le na proračunsko prosta mesta, ne bo mogoče postaviti na de- jansko izpraznjeno mesto nobenega učitelja, za kolikor mesecev je bila iz proračunskega mesta odpuščeni učiteljici izplačana odpravi- nina. V tem času bi bilo zato pomanjkanje učiteljskih oseb še večje, in še več bi bilo šol in razredov brez učiteljev. Če država danes ne more ob manjših prejemkih poročenih učiteljic zasesti vrzeli na šolah, bo mogla ob večjih prejemkih neporočenih, to tem manj.

Nato se je oglasila tov. Prešernova in je zavzela načelno stališče k vprašanju o pra- vici žene do zaslužka. V javnosti se vrši si- stematičen boj proti ženam v poklicih, češ da odjedajo službe možem. Pravijo, da spa- da žena le v družino in je zlasti pri poročni ženi edini njen poklic materinstvo in gospo- dinjstvo. Zato se na vse mogoče načine ovira in zapostavlja ženske v službah. Recept »že-

na spada v družino« je sicer zelo enostaven, a ne prinaša rešitve brezposelnosti. Ali je za- piranje žene v družino rešitev socialnega vprašanja za ženo? S tem, da se ženi onemo- goči lastni zaslužek, je pahnjena v popolno odvisnost in podrejenost možu, je odstranje- nja iz javnosti sploh, oropana je socialnih pra- vic in človeške enakopravnosti. Toda zakaj celo mnoge žene v poklicih zagovarjajo fašis- tičen način reševanja brezposelnosti? Dej- stvo je, da je žena skoraj v vseh poklicih za- postavljena, njena plača je manjša od možev- je, zaseda le nižja mesta, njena usoda je več- na podrejenost in izkoriščenost. Neporočena žena, ki si mora zaslužiti kruh sama, je gospo- darsko zapostavljena, zato so mnoge z ve- seljem pripravljene zamenjati svoj poklic za udobno in enostavno urejenost mirnega dru- žinskega življenja. Če pa hočemo, da bodo žene socialno in gospodarsko enakopravne, se ne smemo boriti le za pravice do dela, ampak tudi proti oviram, ki otežkočajo že- nino javno delo. Boriti se moramo za pogoje, ki bodo omogočali vsaki ženi, tudi poročeni in materi, sodelovanje v poklicih, za pogoje, ki ji bodo naredili to delo prijetno in zaže- leno. Valiti brezposelnost na ženske rame in dajati službe možem zato, da se spravlja v bedo ženske in se jih oropa človeških in so- cialnih pravic, je krivično. Družba je dolžna preskrbeti vsakemu svojemu članu možnost do dela, zaslužka in poštenega življenja.

Kot zadnja se udeleži diskusije tov. Ko- sova. Povedala je, da je izšla iniciativa za današnje zborovanje štirih društev iz odseka učiteljic v Murski Soboti. Povod za to je bil amandman o uvedbi delnega celibata za učit-eljice. Če hočemo, da se amandman ne iz- vede, moramo mobilizirati vso javnost proti krivici, ki nam preti. Vsa društva, kjer so- delujejo učiteljice, ženski listi in vsa učitelj- ska društva, bi se morala postaviti krepko v bran. Seveda bi morale povzročiti to borbo v prvi vrsti prizadete tovarišice, katere so do sedaj storile vse premalo. Mlade učiteljice, ki jih amandman najbolj zadeva, se premalo zavedajo, da se z njim odloči njihova živ- ljenjska usoda. Celibat bo oropal mnogo mladih ljudi za življenjsko srečo, ker mladi možki po večini nimajo možnosti, da bi sami mogli vzdrževati družino. Možno je, da bo celibat zadel tudi poročene, ker od delnega do popolnega celibata je zelo majhen korak, zlasti, če je princip že sprejet. Toda tudi te se premalo brigajo za to. Nekatere izmed

njih res nimajo časa, druge pa so pasivne vkljub temu, da leti vsi udarci v zadnjem času na poročene učitelje. — vsled tradicije in premajhne energije, nekatere boljše situirane, katerih moč je stoji na višji socialni lestevici, pa ne čutijo prave pripadnosti k učitelstvu, marveč se čutijo tudi socialno soproge svojih mož. Tako prepuščajo prizadele učitelje vse boje stanovski organizaciji ne upoštevajoč, da organizacijo tvori v prvi vrsti članstvo in da njeno vodstvo more kaj doseči le tedaj, če ga članstvo aktivno podpira. Ves svetovni fašizem se bori proti ženskam v službah. V narodni skupščini se ni nihče oglasil proti uvedbi amandmana (medklic): »Tam so štirje poslanci učitelje!«. Amandman bo izveden, če prizadete ne boš krepko nastopile proti njemu in sicer takoj, ker 1. avgust je že blizu.

Nato je tov. Kumelj podal situacijsko poročilo o razmerah v JUU in o prizadevanju vodstva za učiteljske zahteve. V svojem poročilu se je dotaknil tudi naše stanovske morale, grajal denunciacije in okoriščanje situacije na škodo drugih tovarišev. Take moralne rane je treba korenito ozdraviti. Izločiti moramo iz naših stanovskih vrst take škodljivce in jih razkrinkati. V ta namen naj poslujejo stanovska razsodišča. Učitelstvo je preveč pasivno v stanovski borbi. Zadolgo se sprejetjem resolucij in potem odloži vse delo na vodstvo. Pri učiteljskih zborovanjih bi morali vsakokrat poudarjati naše zahteve, zlasti stalnost. Samo borbeno članstvo omogoči vodstvu uspeh. Članstvo mora dati impulz delu; organizacija, pri kateri prihaja impulz od vodstva, ni močna.

V diskusijo so posegli tovariši Zabhofer, Mavrič, Svegel in Bitenc. Tovariš Krašna se zahvaljuje organizaciji, da se trudi za učiteljske dnevnice.

Kot predzadnji je predaval tov. Vranc o strnjem šolskem delu. Predavatelj je nazorno in preprosto ter zanimivo podal pedagoško dinamično gledanje psihologije.

Kot zadnji je referiral tovariš Hribar o predlogih k zakonu o narodnih šolah.

Resolucije:

kateri je soglasno sprejelo dne 8. maja 1937. zborujoče učitelstvo srezov Dol, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota in Ormož na svojem rednem zborovanju v Murski Soboti.

1. Pozivamo JUU ter vse prizadete faktorje, da zastavijo vse sile za zvišanje plač, ki je nujno potrebno. Ker so se življenjske potrebe od zadnjega znižanja uradniških

plač zvišale za več kot 25 % in še vedno naščajo, s čimer stopamo v neizogibno revščino najtežje oblike. Zmanjšana kupna moč uradnika-konsumenta je v škodo vsemu narodnemu gospodarstvu. S tem se bodo zrušili najtrdnjeji državni temelji.

Upoštevati moramo dejstvo, da so si odgovorni činitelji, to je narodni poslanci v skupščini, že pred časom dvakrat soglasno zvišali poslanske dnevnice, apeliramo na iste gospode, da se prav tako soglasno izrečejo in izvedejo potrebno povišanje prejemkov tudi državnim nameščencem.

2. V interesu narodne prosvete je nujno potrebno, da se učitelstvu da stalnost v državnih službah kakor tudi na mestu.

3. Ker odgovarja delo poročene žene učitelja delu poročeneža moža učitelja, zahtevamo izenačenje službenih prejemkov: za enako delo, enako plačilo.

4. Zahtevamo, da se črta iz zakona o uradnikih § 110., vsled katerega so bili odpuščeni iz službe učitelji (ce) brez predhodnega disciplinskega zaslišanja in brez navedbe vzroka.

5. Učitelstvo protestira proti nameravi uvedbi § 33. fin. zakona za l. 1936/37., ker bi uredba delnega celibata okrnila učiteljem osnovno človeško pravico svobodne izbire zakonskega druga in bi jim bile odvzete ustavno zajamčene državljanske pravice.

6. V svrhu nastavitve brezposelnega učiteljskega predloga:

- a) upokoje naj se učitelji, ki so dovršili službeno dobo;
- b) razbremenijo naj se preštevilni razredi;
- c) upokoje naj se na lastno prošnjo učiteljice-matere, ki imajo več kakor tri otroke;
- č) službena doba naj se zniža na 30 let.

7. Učiteljem, kakor tudi učiteljem-pripravnikom, ki so poklicani k vojakom, naj se da do odlutitve kadrskega roka v vojski plačan dopust.

8. Zahtevamo, da se razpišejo vsa prazna službena mesta, tudi najboljša, in da se upoštevajo pri namestitvah službena leta, socialne razmere in kvalifikacija.

Za lepo uspešno zborovanje se tov. predsednik Mavrič članstvu, kakor tudi referentom iskreno zahvali in želi, da se tudi v prihodnjem letu sestanejo vsa štiri društva k skupnemu zborovanju. Ob 14. uri je zborovanje zaključil in pozval tovariše (-ce) na skupni obed.

Kramberger Joško,

Največja, najlepša izbira in skrajno nizke cene spomladanskega volnenega blaga za plašče, kostume, kompleje in obleke. Pralno blago in čudovito lepe svile. Za cenj. učitelstvo posebne plačilne ugodnosti

A. ŽLENDER
manufaktura za dame in gospode
Ljubljana — Mestni trg 22

Občni zbor Slovenske šolske matice

Zivahnejša razgibanost v vrstah slovenskih pedagogov. — Novi odbor izraz harmonije in sodelovanja. — Prihodnji občni zbor bo v Celju. — Interes in upoštevanje potreb po dobri slovenski pedagoški knjigi raste.

Zadnje majsko nedeljo se je vršilo v Ljubljani tretje zborovanje SSM. Vodil ga je predsednik, g. univ. prof. dr. K. Ozvald, ki je v uvodnem kratkem predavanju prikazal tesno povezanost pedagogike z ostalimi kulturnimi področji. Vedno je treba iskati višjo obliko in stremeti po popolnejši vsebini življenja v vseh kulturnih področjih. V tem prizadevanju je bilo tudi delo SSM.

Zborujoči so nato počastili spomin dveh dolgoletnih vodilnih članov SSM Fr. Gabrška in dr. Lj. Pivka.

Tajnik, g. prof. dr. Stanko Gogala je v tajniškem poročilu podal tudi bodoči program. V zelo živahni debati, ki je temu sledila, je g. prof. Gustav Šilih dodal nekatere predloge in misli k bodočemu programu dela, med temi predvsem to, da naj bi SSM, kot najstarejša in vrhovna predstavitev vseh slovenskih poklicnih pedagogov, pokazala več, nujno potrebne, življenjske razgibanosti, prožnosti in sodobne načelne jasnosti v važnih, ves svet pretresujočih vzgojnih problemih: — naj bi s sestanki, tečaji, ekskurzijami in pedagoškimi kongresi po vzoru bratskih čeških pedagogov skrbela za medsebojno zblizanje in večjo povezanost slovenskih pedagoških delavcev: — učitelstvu najširši ljudski mas bi naj, namesto enostranskih metodniških modelov in receptov, ki se prav hitro preživijo, nudila res dobre in temeljito podane pedagoške priročnike, ki bi odgovarjali sodobnim stvarnim potrebam. Nekaj pojasnil in dopolnil sta podala tovariš Josip Jurančič in Zmago Švajger. Tovariš Gogec je deloma nasprotoval prvotnemu, enostranskemu programu ter ostro in obširno obsodil dejstvo, da vodstvo SSM ni hotelo ugoditi želji in predlogu mnogih članov, da bi se letošnji občni zbor vršil v Celju ter bi s številno udeležbo učiteljskega dostojno manifestiral ogromne žrtve in napore slovenskih poklicnih pedagogov vseh vrst za dvig slovenskega šolstva in vzgojstva. Predsedujoči in g. tajnik sta nato tolmačila, da se po pravilih občni zbor ne more vršiti izven Ljubljane, da so se tudi nekatera sreska učiteljska društva izjavila za občni zbor v Ljubljani; da sta gg. revizorja izjavila, da v Celje ne gresta; da je kakršnakoli sprememba pravil praktično nemogoča, ter da se pri takšni kulturni ustanovi, ki ima resne smotre, ne more ozirati na mnenje članstva. Vseemu temu je sledilo živahno medsebojno razjašnjevanje in tolmačenje pravil, nakar je dobil besedo tovariš Pavle Segula, ki je uvodoma poudaril, da govori v imenu 240 članov SSM v ptujskem okraju ter ugotavlja, da je 12 sreskih učiteljskih društev predlagalo občni zbor SSM v Celju (med temi sta društvi v Ptuj in Ormožu, ki sta z vsem svojim članstvom korporativno včlanjeni tudi v SSM), ni pa znan niti en primer, da bi se katero sresko učiteljsko društvo izjavilo za občni zbor v Ljubljani; da so 4 učitelji-pripravniki lahko prišli iz Ptuja na občni zbor v Ljubljano — da je bilo pred 3 leti na občnem zboru navzočih samo 16 članov, letos jih je navzočih le dvakrat toliko, če bi se pa občni zbor vršil v Celju, bi jih bilo navzočih najmanj 10 - do 15-krat toliko, kar bi pomenilo veliko pedagoško manifestacijo in propagando, ki bi ne mogla iti neopazno mimo slovenske kulturne javnosti, kot so žal šli dosedanja občni zbori;

Pri slučajnostih se je razpravljalo o tehničnih spopolnitvah poverjenstev, o potrebi dviga naročnikov in temu slinilo. Na koncu je tov. Gogec čestital SSM k izdaji Vrančeve knjige o strnjem pouku, saj sta ime in strokovna sposobnost tovariša Vranca znani vsemu slovenskemu učitelstvu, pa tudi pri južnih tovariših je vzbudil s svojim podrobnim učnim načrtom priznavajočo pozornost. Po splošnem aplavzu, je g. predsednik zaključil občni zbor.

Navzoči so se razšli polni zadovoljstva in optimizma na novo delo, o katerem nam bo novi odbor SSM položil račune čez 3 leta na občnem zboru v Celju.

Na svidenje! F.

Seja odbora učiteljev kmečko nadaljevalnih šol

Širši-odbor je imel dne 29. maja v Celju sejo, na kateri je razpravljalo o delu za napredek teh šol v banovini.

Na seji je podal svoje poročilo tudi g. ref. kr. banske uprave svetnik Krošl Jože o stanju šol. V tekočem letu je največ šol v obsejnih srezih. Vseh učencev je sedaj 1410. Šole so ljudstvu koristne, kar dokazuje tudi številni obiski. Prav koristna pa so izredna predavanja kmetijskih strokovnjakov, katerim prisostvujejo tudi ostali vaščani. Učni načrt je gotov in ga bodo prejele vse šole.

Predsednik tov. Gosak je poročal o delu ožjega odbora. Obširneje je pojasnil tudi namen izdajanja učnih knjig. Omenil je, da bo še do jeseni izšla tudi knjižica o govedoreji. Zlatih nauk, knjižice, katero je izdal odbor, je na razpolago samo še 150 izvodov. Radi njene res zlate vsebine so jo nabavile skoraj vse šole.

Knjižnica odbora, katero vodi tov. Grčar z Barja, šteje sedaj 139 knjig. Vse knjige so strokovne vsebine in neobhodno potrebne za izpopolnitev nadaljnje izobrazbe učiteljev, kateri poučujejo v kmečko nadaljevalnih šolah. Učiteljsko z vno posega po njih.

Zanimiv je bil referat tov. Vollmaierja o učilih v kmečko nadaljevalni šoli. Potreba učil je nujna. Primanjkuje pa sredstev za njih nabavo.

Za proslavitev 10 letnice obstoja šol bodo odborniki izdelali še podrobne predloge. Osvojen je bil predlog g. svetnika Krošlja, da izda odbor za 10 letnico tudi brošuro, ki bo podala točen pregled in ustroj naših kmečko nadaljevalnih šol.

Odbor je tudi razpravljalo o listu, ki bi bil nekaj učni pripomoček za učence ter tvoril vez med njimi in šolo. Za njegovo izdajanje pa primanjkuje denarnih sredstev.

Kmečko nadaljevalne šole so zelo zblizale učiteljsko z najširšimi plastmi naroda in ustvarjajo pogoje, da žive z okolico v pravem občestvu, ki ga ustvarja življenje na vasi.

Odbor.

III. počitniški pedagoški tečaj v Mariboru

Pedagoška centrala v Mariboru priredi v dneh od 15. do 22. avgusta svoj III. počitniški pedagoški tečaj. Vpoštevaje želje mnogih udeležencev, da bi bil tečaj krajši in da bi se mnogo časa dodelilo razgovoru, bo trajal tečaj samo 6 dni. Predavanja bodo po 2 uri dopoldne in popoldne, vsakemu predavanju pa bo takoj sledil razgovor, ki se bo lahko po želji udeležencev poljubno raztegnil ali skrajšal. Izkustvo pa uči, da je razgovor ploden samo takrat, če so se udeleženci prej vsaj nekoliko že sami bavili z obravnavanimi problemi, zato prosi Ped. centrala, naj udeleženci že zdaj razmišljajo o stavljenih temah, zbirajo gradivo in pripravljajo svoje na lastnem izkustvu temelječe doneske.

Tečaj se bo kolikor mogoče dotikal aktualnih vprašanj v vzgojnem in učnem delu naše narodne šole ter se bo predvsem oziral na učno prakso, ki jo bo poskušal teroretski utemeljiti. Predavanja bodo naslednja:

1. Moderna šola v luči idealizma in materializma. — Ciril Drekonja.
2. Mladinoslovno raziskovanje selske dece. — Dr. St. Popović.
3. Pedagoško delo srbskohrvatskih pedagogov v zadnjih letih. — Josip Demarin.

4. Karakterologija ter nje pomen za vzgojno delo. — Dr. Stanko Gogala.

5. Posebne naloge dekliske vzgoje v višji narodni šoli. — Anica Černejeva.

6. Teorija učnega postopka. (Od učnih slik do strnjene pouka.) — Gustav Šilih.

7. Letošnji pedagoški kongres v Parizu. — Ernest Vranc.

8. Vloga domoznanstva v sodobni narodni šoli. — Martin Menecj.

9. Obubožanje širokih ljudskih plasti ter njega posledice za vzgojo. — Josip Jurančič.

10. Izbrana poglavja iz didaktike računskega pouka. (Nova pota v začetnem računskem pouku, uporaba projektov, geometrijsko predočevanje kot nazorilo pri računskih operacijah.) — Fr. Fink in J. Pirce.

11. Problemi gospodarske geografije ter nje didaktika. — Albert Zerjav.

12. Rezultati dela v poskusnih razredih. — Jurančič, Kavčič, Ledinek.

Prijave za tečaj obnemem z vpisnino 20 din ter morebitnimi željami glede prehrane se naj pošljejo najpozneje do 1. julija 1937. na naslov: Pedagoška centrala v Mariboru, drž. učiteljska šola.

Zdravnica pa je dodala skrivnostno: »Mogoče pa še toliko ne...«

Ne, dva tedna ni vzdržala.

Prve dni je bila živahna. Njena prva misel je bila, naj bi listi ne objavili njenega imena. Njena mati v Mariboru bi lahko brala in bi morda mislila, da je kaj hudega.

† Traven Albina

(v družbi predsednika JUU sekcije za moravsko banovino, tovariša Svetolika Jankovića in lastnika hrama slave v Nišu. Iz turnee UPZ.)

† Albini Travnovi

Ko je sreča na višku, tedaj kar najrajša cinično zamahne usoda s svojo kruto roko, da ugasne na licih za vedno smehljaj.

Tako pri Albini Travnovi. Zaradi formalne napake na dekretu, je bila prikrajšana pri plači, izgubila je službo strokovne učiteljice v kuhinji kraljice Marije in je bila premeščena iz Ljubljane na deželo.

Po par letih prizadevanja, ki ji je jemalo živce, je končno le uspela: krivica, ji je bila popravljena, vrnila se je v Ljubljano in dobila je tudi denarno odškodnino.

Zadnje čase si je uredila stanovanje, dokupila še nekaj novega pohištva in obveščena je bila, da ji nakažejo še 10.000 din, ker je prejela po krivici več let premalo plač. Bila je srečna, tako srečna kot morda še ne v življenju.

Dva dni kasneje se je zgodila ona nesreča, o kateri so obširno poročali vsi listi. Silna eksplozija je razrušila tri stene njenega stanovanja. Zajeta v plamene je Travnova kot živa plamenica begala po ruševinah. Njeno lepo pohištvo je bilo vse razbito, vaze, dragocen kristal in umetniške slike so postale v enem samem hipu ničvredne črepinje. Ona sama — ena sama grozna opekline.

Kako kratek korak je od sreče do nesreče!

Kako sta si včasih veselili smeh in blazna groza bližnja sosed!

V bolnici je bila mirna. V groznih mukah ni vzdihovala, ni ječala, ni pretočila ene same solze. Mislila je, da bo kmalu zdrava.

»Kako dolgo bom v bolnici, sestra, — en teden? Dva?«

Usmiljenka se ji je nasmehnila: »Mogoče tudi več!«